

Lausunto

24.6.2026

VN/26860/2023
VN/26860/2023-TEM-39

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto; Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi

[Lausunto jyvitetty lausuntopalvelun kysymysten alle]

Tuomioistuimen määräämä pääsykielto

Työ- ja elinkeinoministeriö näkee, että ehdotus tuomioistuimen määräämäksi pääsykielloksi olisi ennen kaikkea kauppojen työntekijöiden työturvallisuuden ja asiakkaiden asiointiturvallisuuden edistämisen toimi sekä kauppaliikkeissä tehtävien rikosten ennaltaehkäisyyn liittyvä keino – ennakkollinen turvaamistoimi. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä esityksen tavoitteita torjua sekä ehkäistä työ- ja asiointiturvallisuutta vaarantavia rikoksia sekä muuta vakavaa ja toistuvaa häirintää liiketiloissa sekä niiden välittömässä läheisyydessä. Pääsykiellolla on mahdollisuus puuttua yksittäisten henkilöiden liikkeiden toiminnalle aiheuttamiin häiriöihin ja kiello edistää häiriötöntä liiketoimintaa. Voidaan arvioida, että esitys osaltaan tukee näiltä osin välillisesti myös liikkeenharjoittajien elinkeinovapautta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ymmärtää, että esityksen vaikutuksia, erityisesti yritysten toimintaedellytyksiin, on haasteellista arvioida, varsinkin täysimääräisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että Ruotsin vastaavan sääntelyn kokemusten perusteella voitaisiin arvioida, että pääsykielto tulisi voimaan tullessaan Suomessa määrättäväksi arviolta noin sadalle henkilölle vuosittain. Määrää voidaan pitää vähäisenä suhteessa kauppaliikkeiden lukumäärään. Näin ollen voidaan olettaa, että varsinaisen kiellon määräämisestä seuraavat vaikutukset jäävät isossa kuvassa hyvin maltillisiksi. Kuitenkin yksittäistapauksissa kiellolla voi olla olennaistakin merkitystä henkilöstö- ja asiakasturvallisuuteen, mikä parantaa myös näiden liikkeiden toimintaedellytyksiä ja on merkittävä parannustoimi kaupan toimialalle. Työ- ja elinkeinoministeriö ottaa edellä mainitussa näkökulmassa huomioon, että Suomessa kauppojen aukiolo on nykyisin mahdollista ympäri vuorokauden ja viimeaikaisen kehityksen, jossa ulkopuolisten tuottama häiriö- ja haittakäyttäytyminen kauppojen henkilöstön työturvallisuuteen ja asiakkaiden asiointiturvallisuuteen ovat lisääntyneet aiemmasta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Pääsykiellon voidaan toimena katsoa kytkeytyvän myös yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen tilanteessa, jossa toistuva häiriökäyttäytyminen, rikokset ja uhkat kuormittavat kaupan alan toimintaa. Näillä on suoria vaikutuksia yritysten kustannuksiin, ajankäyttöön, henkilöstön turvallisuuteen sekä kykyyn ylläpitää asiakassuhteita ja työvoiman saatavuutta. Yrittäjyyden näkökulmasta keskeistä on elinkeinonharjoittajan mahdollisuus harjoittaa toimintaansa häiriöttömästi. Tähän liittyvät esimerkiksi omaisuudensuoja ja työnantajan velvollisuus huolehtia turvallisuudesta työympäristöstä. Turvallisuuteen ja häiriöttömyyteen kohdistuvat puutteet heikentävät suoraan yritystoiminnan käytännön toimivuutta.

Yrityksille seuraavat suurimmat taloudelliset hyödyt liittyisivät ennalta arvioiden esimerkiksi sairauspoissaolojen vähenemiseen, joita voi aiheutua pitkittyneen yksittäisiin työntekijöihin kohdistuneen häirinnän tai vastaavan johdosta. Näiden poissaolojen taloudellinen merkitys voi muodostua huomattavaksi. Vaikka kiellon määrittämistä ei voitaisi perustaa tarpeeseen suojella yrityksen omaisuutta, voi kiellolla jossain tilanteissa olla mahdollisuus esimerkiksi myös pienentää tuotehävikkiä. Toisaalta on huomattava, että kiellon hakemisesta aiheutuu kustannuksia paitsi hakemusmaksun niin myös hakemuksen laatimiseen käytetyn työajan osalta.

Esityksessä kuvatut, voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvat erilaiset keinot kohdistuvat pääosin yksittäisiin jo syntyneisiin häiriötilanteisiin, eikä niillä voida laajasti ehkäistä toistuvaa haitallista käyttäytymistä etukäteen. Tämä rajoittaa yritysten mahdollisuuksia hallita toimintaympäristöään ja turvata toiminnan jatkuvuutta. Esitys tukee tältäkin osin yrittäjyyden edistämistä, kun se mahdollistaa tilanteisiin puuttumisen tulevaisuutta turvaavalla tavalla.

Koska pääsykiellon vaikutuksiin liittyy esityksessäkin todetulla tavalla epävarmuuksia, on pääsykiellon vaikutuksia erittäin tarpeellista tarkastella uudelleen siinä vaiheessa, kun sääntelyn soveltamisesta on saatu kokemuksia. Työ- ja elinkeinoministeriön mielestä esitetyssä pääsykiellossa kyse on Suomessa uuden toimintamallin käyttöönotosta ja siinä eräänlaisesta pilotoinnista. Ministeriö kannustaa jo varhaisessa vaiheessa oikeusministeriötä kehittämään toimintamallia ajanhermolla sekä pohtimaan pääsykieltoa koskevan toimintamallin laajentamista myös muuhun yritystoimintaan ja vastaavaan toimintaan, kuten esimerkiksi elokuvateattereihin ja kirjastoihin, huomioiden häiriö- ja uhkakäyttäytymisen kasvusuuntaisuus ilmiönä Suomessa ja kiellon mahdolliset positiiviset vaikutukset työ- ja asiakasturvallisuuteen.

Paikan haltijan antama pääsykielto ja julkisrauhan rikkominen

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että esityksen nykytilan arviointia koskevaan lukuun on sisällytetty selkeä kuvaus siitä, että jo nykyisin liikkeenharjoittajilla olisi oikeus omaisuuden ja elinkeinovapauden suojaa koskevien oikeusnormeihin perusteella oikeus evätä pääsy liikkeenharjoittajan liiketilaan, joka on julkisrauhan suojaama paikka. Kuvaus ja asiaan liittyvä rangaistusäännöksen selkeyttäminen ovat omiaan selkeyttämään asiasta vallitsevia käsityksiä.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Jan Hjelt

Hallitusneuvos

Sami Teräväinen

VN/26860/2023-TEM-39

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: